

2023

Oppfølging av eierskapskontroller

Rapport 17/2019
Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS

Rapport 10/2020
Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper

Rapport 14/2020
Eierskapskontroll av styrevalgprosesser

Rapport 5/2021
Eierskapskontroll Oslo konserthus AS

Rapport 12/2021
Eierskapskontroll av VEAS og datterselskap

Rapport 10

Siste publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo

Kommunerevisjonens rapporter 2023

Rapport 1/2023	Eierskapskontroll av Oslo Business Region AS
Rapport 2/2023	Personvern i skoler
Rapport 3/2023	Munchmuseets arbeid med habilitet og forebygging av misligheter og korrupsjon
Rapport 4/2023	Oppfølging av barn og unge etter koronapandemien - Ungdomsskole og skolehelsetjenesten
Rapport 5/2023	Eiendomsforvaltning av Oslo kommunes tomme bygg
Rapport 6/2023	Helsehus i Oslo - Bemanning og kompetanse
Rapport 7/2023	Kommunens bruk av innkjøpsmakt – Samkjøpsavtaler
Rapport 8/2023	Regnskapsrevisjonen 2022 – oppsummering av utvalgte undersøkelser
Rapport 9/2023	Lokal medvirkning i plansaker

Kommunerevisjonens rapporter 2022

Rapport 1/2022	Fossil- og utslippsfrie bygge- og anleggsplasser
Rapport 2/2022	Oppsummering av utvalgte undersøkelser gjennomført i regnskapsrevisjonen 2021
Rapport 3/2022	Sykkelsatsingen i Oslo
Rapport 4/2022	Bemanning i barnehager
Rapport 5/2022	Plan- og bygningsetatens arbeid med ulovlighetsoppfølging
Rapport 6/2022	Oppfølging etter rapport 6/2019 Vg3 fagopplæring i skole
Rapport 7/2022	Kostnadsoverskridelser i store og unike investeringsprosjekter
Rapport 8/2022	Eierskapskontroll - Oppfølgingen av Oslomodellen og samfunnsansvar
Rapport 9/2022	Eierskapskontroll av Fjellinjen AS
Rapport 10/2022	Økonomisk stønad til store barnefamilier
Rapport 11/2022	Oppfølging etter rapport 8/2019: Bemanning og kontinuitet i hjemmetjenesten
Rapport 12/2022	Ansettelse av ledere
Rapport 13/2022	Planlegging av anskaffelser
Rapport 14/2022	Arbeidsforberedende trening
Rapport 15/2022	Beredskap ved bortfall av vann

Forord

Denne rapporten er et resultat av en samlet oppfølging av fem eierskapskontroller gjennomført i inneværende bystyreperiode. Oppfølgingen er forankret i kontrollutvalgets vedtak 31. januar 2023 (sak 7) og tilhører området eierskapskontroller, jf. bystyrets vedtak om *Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2020–2024* av 21. oktober 2020 (sak 283).

Oppfølging av eierskapskontroll er en lovpålagt oppgave for kontrollutvalget, jf. kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav e og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5. Kontrollutvalget skal påse at vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp, og rapportere til bystyret om det.

Det er byrådet som har ansvar for oppfølgingen av bystyrets vedtak, jf. kommuneloven § 10-2 første ledd og § 13-1 fjerde ledd.

Kari Breisnes har vært prosjektleder for undersøkelsen.

Vi vil takke Byrådsavdeling for byutvikling, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Byrådsavdeling for næring og eierskap for nødvendig bistand i løpet av prosjektet.

10.mai 2023

Hilde Ludt (sign)
avdelingsdirektør

Kari Breisnes (sign)
seniorrådgiver

Innhold

Sammendrag	5
1. Innledning.....	7
1.1 Formål og problemstilling	7
1.2 Metodisk tilnærming og gjennomføring	7
1.3 Rapportens oppbygging.....	8
2. Oppfølging av rapport 10/2020 Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper.....	9
2.1 Eierskapskontrollen.....	9
2.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen	10
2.3 Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse.....	11
3. Oppfølging av rapport 14/2020 Eierskapskontroll av styrevalgprosesser....	15
3.1 Eierskapskontrollen.....	15
3.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen	15
3.3 Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse.....	16
4. Oppfølging av rapport 5/2021 Eierskapskontroll Oslo konserthus AS.....	18
4.1 Eierskapskontrollen.....	18
4.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen	18
4.3 Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse.....	19
5. Oppfølging av rapport 12/2021 Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper	20
5.1 Eierskapskontrollen.....	20
5.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen	20
5.3 Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse.....	21
6. Oppfølging av rapport 17/2019 Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS	23
6.1 Eierskapskontrollen.....	23
6.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen	23
6.3 Kommunerevisjonens oppfølging.....	24
6.4 Kommunerevisjonens vurdering	24
7. Kommunerevisjonens samlede konklusjon	25

Sammendrag

Kontrollutvalget vedtok i møte 31. januar 2023 (sak 7) at Kommunerevisjonen skal gjennomføre en samlet oppfølgingsundersøkelse av rapport 17/2019 *Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS*, rapport 10/2020 *Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper*, rapport 14/2020 *Eierskapskontroll av styrevalgprosesser*, Rapport 5/2021 *Eierskapskontroll Oslo konserthus AS* og rapport 12/2021 *Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper*.

Kommunerevisjonen har gjennomført en ordinær oppfølgingsundersøkelse i tråd med oppdraget fra kontrollutvalget.

Formålet med oppfølgingsundersøkelsen har vært å gi bystyrets organer informasjon om oppfølgingen av eierskapskontroller.

Undersøkelsen har hatt følgende problemstilling: Har byråden for byutvikling, byråden for miljø og samferdsel og byråden for næring og eierskap iverksatt meldte tiltak, og om byrådene og byrådet har fulgt opp føringene fra behandlingen av rapportene i bystyrets organer?

Dataene er i hovedsak innhentet i mars 2023, og består av skriftlige redegjørelser og dokumentasjon. Byrådene har verifisert faktaframstillingen og har hatt mulighet til å komme med tilbakemelding på utkast til rapport med Kommunerevisjonens vurderinger.

Sentrale vurderinger

Rapport 17/2019 Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS

Rapport 17/2019 ble fulgt opp i rapport 8/2022 *Eierskapskontroll Oppfølgingen av Oslomodellen og samfunnsansvar*. Oppfølgingen viste at byråden for miljø og samferdsel hadde innført relevante tiltak.

Rapport 10/2020 Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper

Byråden for byutvikling hadde delvis fulgt opp meldte tiltak og politiske føringer. Byråden hadde mottatt styrets egenevaluering i 2021 og 2023, men ikke i 2022. Basert på byrådets redegjørelse ble selskapene muntlig anmodet om å oversende henholdsvis kvartals- og halvårsrapporter. Det er med noen unntak ikke gjort. Byråden har ikke fulgt opp dette før i mars 2023.

Oppfølgingsundersøkelsen viste at byråden for næring og eierskap delvis hadde fulgt opp meldte tiltak og politiske føringer. Byråden hadde ikke oversendt oppdaterte eierskapsprinsipper til bystyret i 2022. Kommunerevisjonen merker seg at disse ifølge byråden skal legges frem for bystyret i første halvår 2023. Bystyret vil da kunne ta stilling til byrådets forslag til prinsipper for eierstyring, deriblant om hvilke mål som skal gjelde for ulike typer selskaper.

Rapport 14/2020 Eierskapskontroll av styrevalgprosesser

Basert på mottatt redegjørelse og tilsendt dokumentasjon hadde byråden for miljø og samferdsel fulgt opp meldte tiltak. Undersøkelsen viste også at byråden for næring og eierskap hadde gjennomført meldte tiltak og at begge byrådene hadde fulgt opp politiske føringer.

Rapport 5/2021 Eierskapskontroll Oslo konserthus AS

Byråden for næring og eierskap hadde fulgt opp meldte tiltak og dermed politiske føringer. Informasjonen i årsberetningen om arbeidet for å hindre mislighet og korrupsjon fremsto som knapp, men Kommunerevisjonen legger til grunn at byråden også har andre kilder til informasjon om dette arbeidet. Når det gjelder byrådets arbeid med eierskapsmeldingen vises det til Kommunerevisjonens vurdering av oppfølgingen av rapport 10/2020.

Rapport 12/2021 Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper

Oppfølgingsundersøkelsen viste at byråd for miljø og samferdsel hadde fulgt opp meldte tiltak og dermed politiske føringer.

1. Innledning

Kontrollutvalget vedtok 24. mai 2022 (sak 43) at oppfølging av eierskapskontroller skal rapporteres samlet til kontrollutvalget minimum en gang i bystyreperioden, og at status for oppfølging av eierskapskontroller gjennomført i inneværende periode skulle rapporteres i løpet av 2. kvartal 2023.

Kontrollutvalget vedtok 31. januar 2023 (sak 7) at Kommunerevisjonen skal gjennomføre en samlet oppfølgingsundersøkelse av fem eierskapskontroller. Dette gjelder rapport 17/2019 *Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS*, rapport 10/2020 *Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper*, rapport 14/2020 *Eierskapskontroll av styrevalgprosesser*, Rapport 5/2021 *Eierskapskontroll Oslo konserthus AS* og rapport 12/2021 *Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper*.

Kommunerevisjonen har gjennomført en ordinær oppfølgingsundersøkelse i tråd med oppdraget fra kontrollutvalget. Oppfølgingsundersøkelsens innretning gjør at vi i hovedsak ikke har kunnet kartlegge effekten av tiltak eller vurdere om tiltakene er tilstrekkelige. Når det gjelder rapport 17/2019 *Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS*, har vi gjengitt utfallet av oppfølgingsundersøkelsen som var del av rapport 8/2022 *Eierskapskontroll Oppfølgingen av Oslomodellen og samfunnsansvar*.

1.1 Formål og problemstilling

Formålet med oppfølgingsundersøkelsen har vært å gi bystyrets organer informasjon om oppfølgingen av eierskapskontroller.

Undersøkelsen har hatt følgende problemstilling: Har byråden for byutvikling, byråden for miljø og samferdsel og byråden for næring og eierskap iverksatt meldte tiltak, og om byrådene og byrådet har fulgt opp føringene fra behandlingen av rapportene i bystyrets organer?

Ved behandlingen av rapport 10/2020 omfattet bystyrets vedtak også føringer til byrådet. *Det gjør at oppfølgingsundersøkelsen også omfatter byrådets oppfølging.*

1.2 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Ved oppstart av oppfølgingsundersøkelsen sendte vi brev til byråden for byutvikling, byråden for miljø og samferdsel og byråden for næring og eierskap hvor vi ba om status for meldte tiltak og for føringer etter behandling av eierskapskontrollene i bystyrets organer. Vi sendte også et brev til byrådet hvor vi ba om redegjørelse for føringer etter behandlingen av rapport 10/2020 *Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper* i bystyrets organer. Byråd for næring og eierskap har gitt tilbakemelding på vegne av byrådet. Vi har også bedt om tilgang til dokumentasjon som underbygget byrådenes redegjørelser.

Vi har mottatt redegjørelser og etterspurt dokumentasjon fra de tre byrådene. Dataene er i hovedsak innhentet i mars 2023.

Analysen og rapporten er kvalitetssikret internt i Kommunerevisjonen. I tillegg har byrådet og de tre byrådene hatt mulighet til å komme med tilbakemelding på utkast til faktafremstilling og Kommunerevisjonens vurderinger.

1.3 Rapportens oppbygging

I kapitlene 2–5 behandler vi henholdsvis rapportene rapport 10/2020 *Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper*, rapport 14/2020 *Eierskapskontroll av styrevalgprosesser*, Rapport 5/2021 *Eierskapskontroll Oslo konserthus AS*, rapport 12/2021 *Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper*. I kapittel 6 gir vi en kortfattet oppsummering av resultatet etter oppfølging av rapport 17/2019 *Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS*. Kommunerevisjonens samlede konklusjon presenteres i kapittel 7.

2. Oppfølging av rapport 10/2020 Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper

I det følgende gjør vi nærmere rede for meldte tiltak og politisk behandling etter eierskapskontrollen i 2020, status da oppfølgingsundersøkelsen ble gjennomført og Kommunerevisjonens vurderinger.

2.1 Eierskapskontrollen

Kommunerevisjonen undersøkte i 2020 om kommunens eierinteresser i fem eiendommer organisert som aksjeselskaper (single purpose-selskaper) ble utøvd i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring. Eierstyringen var delegert henholdsvis byråden for byutvikling (Grenseveien 73 AS, Grenseveien 91 AS og Frysjaveien 31 Holding AS) og byråden for næring og eierskap (Kabelgata 10 AS og Nydalsveien 30 C AS). I tillegg undersøkte Kommunerevisjonen oppløsningen og avviklingen av et selskap i 2018 hvor byråden for miljø og samferdsel utøvde eierskapet (Haraldrudveien 20 AS).

Eierskapskontrollen viste at byråden for byutvikling i all hovedsak hadde sikret at eierinteressene ble utøvd i samsvar aktuelle lovbestemmelser i de tre selskapene hvor byråden utøvde eierskapet. Det var samtidig noen svakheter sett opp mot bystyrets vedtak og forutsetninger og etablerte normer for god eierstyring. De jevnlige evalueringene av styret var ikke skriftliggjort. De bygde heller ikke på styrets egevalueringer. Det ble ikke avgitt eller etterspurt kvartalsrapporter med regnskap. Eier hadde ikke forpliktet Grenseveien 73 AS og Grenseveien 91 AS til å følge Oslo kommunes etiske regelverk eller tilsvarende ved vedtak i generalforsamling. Eier hadde ikke fulgt opp at selskapene ivaretok sitt samfunnsansvar utover at styret hadde tatt inn relevante forhold, herunder etterlevelse av kommunens etiske regelverk, i kontrakten med forretningsfører for selskapene.

Eierskapskontrollen viste videre at det var enkelte mangler ved byråden for næring og eierskaps eierstyring av de to selskapene som inngikk i eierskapskontrollen, sett opp mot aktuelle lovbestemmelser. Protokollen fra den ekstraordinære generalforsamlingen etter overtagelse av aksjene i Nydalsveien 30 C AS viste at daværende Undervisningsbygg Oslo KF opptrådte som eier uten å være delegert fullmakt til det. Kravet om representasjon av begge kjønn i styret var ikke fulgt i Kabelgata 10 AS. Det var også noen svakheter sett opp mot bystyrets vedtak og forutsetninger og etablerte normer for god eierstyring. Eier hadde ikke sett behov for å evaluere selskapenes styrer og hadde ikke satt klare mål og resultatmål for de undersøkte selskapene. Eier sikret nødvendig rapportering i tråd med vurderingskriteriene, men det forelå ikke kvartalsrapporter fra selskapene. Eier avholdt heller ikke jevnlige kontaktmøter med selskapene, da eierstyringen av de to selskapene var en del av foretaksstyringen av Undervisningsbygg. Opplysningsplikten overfor bystyret ble ivaretatt gjennom en egen note i årsberetningene til Undervisningsbygg hvor det framsto som at foretaket var eier av begge selskapene. Videre hadde ikke byråden forpliktet selskapene til å følge Oslo kommunes etiske regler eller utarbeide og følge etiske regler som minst tilsvarte disse. Eier oppga her at selskapene var omfattet av kommunens etiske regelverk ettersom alle styremedlemmer og ansatte i selskapene var ansatt i Undervisningsbygg.

Eierskapskontrollen viste også at eier ved Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel hadde sørget for at oppløsningen og avviklingen av Haraldrudveien 20 AS ble gjort i tråd med vurderingskriteriene. Denne delen av oppfølgingsundersøkelsen omfatter derfor ikke byråden for miljø og samferdsel.

Byråden for byutvikling og byråden for næring og eierskap meldte relevante tiltak basert på rapportens funn og vurderinger. Vi gjør rede for dem nedenfor.

2.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen

Kontrollutvalget behandlet rapport 10/2020 i møtet 22. september 2020 (sak 69) og vedtok en innstilling til bystyret. Finansutvalget behandlet rapporten i møtet 3. desember 2020 (sak 195) og gjorde kontrollutvalgets innstilling til utvalgets egen. Bystyret behandlet saken 16. desember 2020 (sak 354), vedtok finansutvalgets innstilling og la til et nytt fjerde avsnitt vedrørende eierskapsprinsippene. Vedtaket lyder:

Kommunerevisjonens rapport 10/2020 viser at eierstyringen av de tre selskapene under byråden for byutvikling i hovedsak var utøvd i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring. Byråden for miljø og samferdsel hadde sørget for at oppløsningen og avviklingen av Haraldrudveien 20 AS var i tråd med kriteriene i undersøkelsen. Når det gjelder de to selskapene under byråden for næring og eierskap, var det enkelte mangler og svakheter i eierstyringen. Bystyret merker seg særlig at det var avholdt ekstraordinær generalforsamling i ett av selskapene uten nødvendig eierfullmakt.

Bystyret ser at det er forskjeller i hvorvidt selskapene som er omfattet av undersøkelsen, har mål om å implementere kommunens etiske regelverk, mål om samfunnsansvar og mål om å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Bystyret mener byrådet bør sørge for at disse målene legges til grunn for eierstyringen i alle aksjeselskap, der kommunen er eier eller har flertallsmakt.

Bystyret merker seg videre at byråden for byutvikling og byråden for næring og eierskap varsler relevante tiltak. Bystyret merker seg også at kommunens eierstyringsprinsipper snart er ti år gamle, og vil påpeke viktigheten av at prinsippene gjennomgås og oppdateres når det er behov for det.

Oslo kommunens prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper, tatt til orientering av bystyret 25. april 2012 (sak 98), bør oppdateres. Byrådet bes innhente erfaringer fra andre byer og virksomheter som kan sammenlignes med Oslo kommune, og sende oppdaterte eierstyringsprinsipper til bystyret i løpet av 2022.

Bystyret tar for øvrig Kommunerevisjonens rapport 10/2020 til orientering.

Når det gjelder føringer etter behandling i bystyrets organer, har Kommunerevisjonen lagt til grunn at

- målene om å implementere kommunens etiske regelverk, samfunnsansvar og mål om å bekjempe arbeidslivskriminalitet burde legges til grunn for eierstyringen i alle selskap der kommunen er eier eller har flertallsmakt.
- byrådet skulle oppdatere eierstyringsprinsippene og oversendte disse til bystyret i 2022, og at byrådet i dette arbeidet innhentet erfaringer fra andre byer og virksomheter som kan sammenlignes med Oslo kommune.

I tillegg merket bystyret seg at det var varslet relevante tiltak. Kommunerevisjonen har lagt til grunn at dette innebærer en forventning om at tiltak gjennomføres.

Kommunerevisjonens opplegg for eierskapskontroller inneholder punkter om etisk regelverk og samfunnsansvar. Når det gjelder bystyrets vedtak om at målene skal legges til grunn for alle selskaper, har vi i denne omgangen undersøkt dette for eiendomsselskaper som var omfattet av rapport 10/2020.

2.3 Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse

Kommunerevisjonen har undersøkt om meldte tiltak er iverksatt og om føringer fra behandlingen av rapporten i bystyres organer er fulgt opp.

2.3.1 Byråden for byutvikling

a) Meldte tiltak

Byråden ville be styrene om å gjennomføre en kort egnevaluering på første styremøte og om å få oversendt disse i god tid før generalforsamling. Styreevaluering ville gjelde fra ordinær generalforsamling i 2021.

Videre ville styrene i Grenseveien 73 AS og Grenseveien 91 AS bli bedt om å oversende kvartalsrapportering til byrådsavdelingen fra og med tredje kvartal 2020. Byråden oppga at det for Frysjaveien 31 Holding AS ville holde med halvårsrapportering. Byråden meldte videre at krav om å følge Oslo kommunes etiske regler ville bli vedtatt på ordinær generalforsamling i 2021 for Grenseveien 73 AS og Grenseveien 91 AS.

Byråden varslet ikke konkrete tiltak knyttet til Kommunerevisjonens vurdering om at eier ikke hadde fulgt opp selskapenes ivaretagelse av samfunnsansvar utover hva styret hadde tatt inn i kontrakten med styrenes forretningsfører for selskapene. Ettersom byråden varslet at han ville iverksette tiltak for å rette opp manglene påpekt i rapporten, har Kommunerevisjonen også undersøkt oppfølgingen på dette punktet.

b) Status for eiers oppfølging av meldte tiltak og politiske føringer

Styrets egnevaluering

Byråden oppga at hun var kjent med at styrene i de tre selskapene hadde gjennomført årlige egnevalueringer og at dette var i tråd med vedtatte styreinstruksjoner fra 2018. Byråden oppga videre å ha mottatt egnevalueringer fra alle selskapene i forkant av styrevalg, som ifølge byråden skjedde annet hvert år. Evalueringene i 2021 ble mottatt hhv. 16. mars 2021 i form av protokoller etter styremøter i de tre selskapene. Evalueringene i 2023 ble mottatt 6. februar 2023 i form av en særskilt oppsummering av styreevalueringer fra styrelederne i de tre selskapene.

Rapportering

Byråden oppga at styrene for Grenseveien 73 AS og Grenseveien 91 AS, på grunnlag av Kommunerevisjonens rapport, ble anmodet muntlig om å avgi kvartalsrapporter. Styret for Grenseveien 73 AS oversende rapport for 1. halvår 2020 og deretter en statusrapport per 2. kvartal 2021. Styret for Grenseveien 91 AS oversende rapport for 1. halvår 2020 og deretter en rapport fra 1. kvartal 2021. Deretter er det ifølge byråden kun mottatt årsrapporter fra selskapene.

Byråden oppga at styret for Frysjaveien 31 Holding AS, på grunnlag av Kommunerevisjonens rapport, ble anmodet muntlig om å avgi halvårsrapport. Styret oversendte høsten 2020 en prognose for 2020 basert på regnskapstall per august 2020. I denne oversendelsen påpekte styreleder blant annet at det ville bli utarbeidet særskilte halvårsregnskaper for selskapet. Styret oversendte en rapport med halvårsregnskap for 2021 med en prognose for andre halvår. Deretter var det ifølge byråden kun mottatt årsrapporter også fra dette selskapet.

Styrene for alle de tre selskapene ble minnet om eiers forventning om kvartalsrapportering i brev av 10. mars 2023.

Mål om etisk regelverk, samfunnsansvar og å bekjempe arbeidslivskriminalitet

Generalforsamlingene i 2021 for Grenseveien 73 AS og Grenseveien 91 AS vedtok at selskapene skulle følge Oslo kommunes etiske regelverk.

Byråden viste til at det i ekstraordinære generalforsamlinger høsten 2019 ble vedtatt nye resultat - og effektmål for selskapene. Byråden oppga videre at selskapene var å anse som små foretak etter regnskapsloven og skulle således ikke avgi årsberetning. Det ble i stedet avgitt årsmeldinger. I årsmeldingene for 2022 ble det blant annet blant annet rapportert om styrenes risikovurdering i forhold til måloppnåelse og om samfunnsansvar, herunder ytre miljø og diskriminering. Rapporteringen ga ifølge byråden eier grunnlag for å vurdere selskapenes måloppnåelse og eventuelle behov for tiltak på de aktuelle områdene.

Ifølge byråden hadde alle selskapene i avtalene med forretningsfører krav om at kommunens etiske regelverk skulle følges, at det skulle benyttes kontraktsformer og gjøres tiltak som motvirker arbeidslivskriminalitet, at det skulle være ordnede skatt- og avgiftsforhold og at miljøhensyn ivaretas ved anskaffelser.

c) Kommunerevisjonens vurdering

Byråden for byutvikling hadde delvis fulgt opp meldte tiltak og politiske føringer. Byråden hadde mottatt styrets egenevaluering i 2021 og 2023, men ikke i 2022. Basert på byrådets redegjørelse ble selskapene muntlig anmodet om å oversende henholdsvis kvartals- og halvårsrapporter. Det er med noen unntak ikke gjort. Byråden har ikke fulgt opp dette før i mars 2023.

2.3.2 Byråden for næring og eierskap og byrådet

a) Meldte tiltak

Byråden for næring og eierskap oppga at dersom bystyret kommuniserte ønske om årlige rapportering på selskapene Kabelgata 10 AS og Nydalsveien 30 C AS, ville det i fremtiden bli rapportert til bystyret i særskilte byrådssaker på lik linje med aksjeselskaper med økonomisk aktivitet. Byråden ville følge opp ovenfor Undervisningsbygg og styret i Nydalsveien 30 C AS hvordan og hvorfor foretaket stilte på ekstraordinær generalforsamling i selskapet uten fullmakt fra eier. Byråden ville undersøke hvordan gjentakelse av denne typen hendelse kunne unngås i fremtiden. Byråden så videre et behov for at eierstyringsprinsippene ble gjennomgått og oppdatert.

b) Status for oppfølging av meldte tiltak og politiske føringer

Byråden for næring og eierskap har også svart på vegne av byrådet.

Rapportering

Byråden oppga at årsberetning og regnskap for 2020 for selskapene Kabelgata 10 AS og Nydalsveien 30 C AS ikke ble lagt fram for bystyret. Selskapenes årsberetning og regnskap 2021 ble lagt fram for og behandlet av bystyret 7. september 2022 (sak 262). Byråden ville legge fram selskapenes framtidige årsberetninger og regnskap for bystyret på lik linje med andre aksjeselskaper.

Deltakelse som eiers representant på generalforsamling

På generalforsamlingene til Nydalsveien 30 C AS i 2020 og 2021 deltok en seksjonsleder fra Byrådsavdeling for næring og eierskap med fullmakt til å stemme for aksjene til Oslo kommune. På generalforsamlingen i 2022 deltok byråden for næring og eierskap selv. Oslobygg KF deltok ikke på disse generalforsamlingene. Byrådsavdelingen svarte bekreftende på Kommunerevisjonens spørsmål om endringen i praksis gjorde at det ikke var behov for å gjennomføre undersøkelser av hvordan denne type hendelser kunne unngås.

Mål om etisk regelverk, samfunnsansvar og å bekjempe arbeidslivskriminalitet

Byråden viste til daværende byråds uttalelse til rapport 10/2020 om at det reelle målet med kommunens eierskap i de to selskapene hadde vært å skaffe til veie eiendom til skoleformål for Oslo kommunes egenproduksjon av skolebygg tjenester. Byråden viste videre til at det var uttalt at selskapene skulle følge Oslo kommunes eierstyringsprinsipper, men at disse prinsippene understrekte at eierskapsutøvelsen blant annet måtte tilpasses kommunens formål med eierskapet. Byråden viste videre til at styrets medlemmer i de to selskapene var valgt til stillingene på bakgrunn av deres ansettelsesforhold i Oslobygg KF. Det innebar at de utførte sine oppgaver i egenskap av å være ansatt i foretaket og som del av sine alminnelige arbeidsoppgaver i foretaket. Byråden påpekte at hun som tidligere derfor la til grunn at Oslo kommunes etiske regler mv. også gjaldt for styrearbeidet på lik linje med styremedlemmenes vanlige arbeid for Oslobygg KF.

Når det gjelder mål knyttet til samfunnsansvar viste byråden til arbeidet med ny eierskapsmelding for Oslo kommune.

Arbeidet med kommunens eierskapsprinsipper for god eierstyring

Byråden oppga at Byrådsavdeling for næring og eierskap i perioden 2022–2023 har jobbet med ny eierskapsmelding for Oslo kommune og at den vil legges frem for bystyret i løpet av våren 2023. I denne meldingen blir eierskapsprinsippene oppdatert og revidert, deriblant krav til mål og resultatmål. Ifølge byråden har byrådsavdelingen i arbeidet med eierskapsmeldingen hatt et møte med Bergen kommune for å høre om deres erfaringer knyttet til utarbeidelse av eierskapsmelding. Byrådsavdelingen har også vurdert forslag til revidert eierskapspolitikk opp mot statens eierskapspolitikk. Byråden påpekte at etter bystyrets behandling vil eventuelle reviderte prinsipper legges til grunn for eierstyringen i kommunens aksjeselskaper.

Ifølge byrådsavdelingen startet den arbeidet med å utforme en eierskapsmelding i 2021, men at arbeidet har blitt forsinket gjennom 2021 og 2022 på grunn av andre prioriterte oppgaver. Byrådsavdelingen viste til at eierskapsmeldingen ville bli fram i tråd med

lovkravet om at om at kommuner og fylkeskommuner minst én gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding.

Byråden har svart på vegne av byrådet.

c) Kommunerevisjonens vurdering

Byråden for næring og eierskap hadde delvis fulgt opp meldte tiltak og politiske føringer.

Byråden hadde ikke oversendt oppdaterte eierskapsprinsipper til bystyret i 2022.

Kommunerevisjonen merker seg at disse ifølge byråden skal legges frem for bystyret i første halvår 2023. Bystyret vil da kunne ta stilling til byrådets forslag til prinsipper for eierstyring, deriblant om hvilke mål som skal gjelde for ulike typer selskaper.

3. Oppfølging av rapport 14/2020 Eierskapskontroll av styrevalgprosesser

I det følgende gjør vi nærmere rede for meldte tiltak og politisk behandling etter eierskapskontrollen i 2020, status da oppfølgingsundersøkelsen ble gjennomført og Kommunerevisjonens vurderinger.

3.1 Eierskapskontrollen

Kommunerevisjonen undersøkte i 2020 eiers styrevalgprosesser i Oslo pensjonsforsikring AS, Ruter AS og Oslo Produksjon og Tjenester AS. Eierstyringen var delegert til henholdsvis byråden for finans, byråden for miljø og samferdsel og byråden for næring og Eierskap). Oslo kommune eier 60 prosent av Ruter AS.

Eierskapskontrollen viste at byråden for finans og byråden for miljø og samferdsels arbeid med valg og sammensetning av styre i hovedsak var tilfredsstillende etter kriteriene i eierskapskontrollen.

Kontrollen viste også at byråden for næring og eierskaps arbeid med valg og sammensetning av styre på flere områder var tilfredsstillende. Samtidig var det enkelte svakheter i byrådens eierstyring. Byråden hadde nedfelt en generell formening om best egnet styresammensetning for alle selskapene den utøvde eierskap for, men ikke uttrykt en spesifikk formening om best egnet styresammensetning for styret i Oslo Produksjon og Tjenester AS. Styrets aksjonærvalgte sammensetning oppfylte i deler av undersøkelsesperioden ikke lovpålagte krav til kjønnsbalanse. Eier stilte ikke krav om at styret skulle gjennomføre egevalueringer. Byråden innhentet ikke en skriftlig egevaluering fra styret, men mottok informasjon om styrearbeidet gjennom samtaler som inngikk som beslutningsgrunnlag i styrevalgprosessen.

Når det gjaldt opplæring av styremedlemmer, vurderte alle byrådene at styremedlemmene i utgangspunktet hadde nødvendig kompetanse, og/eller la til grunn at selskapene ivaretok nødvendig opplæring. Eierskapskontrollen tydet på at byråden for finans og byråden for miljø og samferdsel hadde noe oppfølging av at opplæring skjedde. Når det gjaldt byråden for næring og eierskap, tydet eierskapskontrollen på at eier ikke hadde spesifikke aktiviteter for å følge opp opplæring av medlemmene underveis i styreperioden.

Byråden for miljø og samferdsel og byråden for næring og eierskap meldte relevante tiltak basert på rapportens funn og vurderinger. Byråden for finans meldte ikke tiltak og er ikke omfattet av oppfølgingsundersøkelsen. Vi gjør rede for de meldte tiltakene nedenfor.

3.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen

Kontrollutvalgets behandlet rapport 14/2020 15. januar 2020 (sak 88.) Finanskomiteen behandlet saken i møtet 4. februar 2021 (sak 27) og gjorde kontrollutvalgets vedtak til sitt:

Finansutvalget merker seg at Kommunerevisjonens rapport 14/2020 Eierskapskontroll av styrevalgprosesser tyder på at byråden for finans, byråden for miljø og samferdsel og byråden for næring og eierskaps arbeid med valg og sammensetning av styrene i selskapene som er omfattet av undersøkelsen, hovedsakelig var tilfredsstillende.

Finansutvalget ser samtidig at det var enkelte svakheter i eierstyringen. Det var også en mangel at byråden for næring og eierskap ikke hadde sørget for at den aksjonærvalgte sammensetningen av styret i Oslo Produksjon og Tjenester AS oppfylte lovpålagte krav til kjønnsbalanse i deler av undersøkelsesperioden. Finansutvalget merker seg at byråden for miljø og samferdsel og byråden for næring og eierskap har vist til eller varslet relevante tiltak.

Finansutvalget tar for øvrig rapport 14/2020 til orientering.

Finansutvalget merket bystyret seg at det var varslet relevante tiltak. Kommunerevisjonen har lagt til grunn at dette innebærer en forventning om at tiltak gjennomføres.

3.3 Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse

Kommunerevisjonen har undersøkt om meldte tiltak er iverksatt og om føringer fra behandlingen av rapporten i bystyres organer er fulgt opp.

3.3.1 Byråden for miljø og samferdsel

a) Meldte tiltak

Byråden ville sikre løpende dokumentasjon av styrevalgprosessene, slik at det ble sikret kontinuitet ved ikke planlagte personalendringer. Videre ville byråden påse at de årlige innledende intervjuene med styreledere og administrerende direktører i selskapene inneholdt et punkt om opplæring av styrene. Tiltakene ville ligge til grunn for fremtidige styrevalgprosesser, og var planlagt iverksatt og gjennomført for styrevalgprosessen for 2021.

b) Status for eiers oppfølging av meldte tiltak og politiske føringer

Dokumentasjon av styrevalgprosessen

Byråden oppga at arbeidet med å sikre løpende dokumentasjon av styrevalgprosessen ble iverksatt mens eierskapskontrollen i 2020 pågikk og ble så forsterket og mer systematisk fra november 2021.

Prosess ved styrevalg ble ifølge byråden dokumentert gjennom referat fra møter i valgkomiteen og interne beslutningsnotater. Byråden viste til at byrådsavdelingen ved revisjonen i 2020 manglet etterspurt bakgrunnsinformasjon fra styrevalget i Ruter AS i 2017. Løpende dokumentasjon av styrevalgprosessene ble nå håndtert og lagret slik at kontinuitet ved ikke-planlagte personalendringer ble sikret.

Byrådsavdelingen innførte Sharepoint 365 i november 2021 (et programvareverktøy for samarbeid i team), og laget da ifølge byråden et felles system for avdelingen for håndtering av dokumenter knyttet til eierstyring av selskaper. Dette medførte blant annet enhetlig mappestruktur, bruk av lenker samt enhetlig navngiving og låsing av dokumenter. Mappestrukturen var innrettet med et system for lukking og overføring ved et eventuelt skifte etter kommunevalg. Systemet var ifølge byråden tilgjengelig for alle som trengte det, både med hensyn til historikk og pågående prosesser.

Opplæring av styrene

Byråden viste til valgkomiteens intervju som ble benyttet ved evalueringssamtaler med styreleder og administrerende direktør. Malen inneholdt spørsmål om styrets kompetanse og om det ble lagt til rette for at styremedlemmene opparbeidet nødvendig kompetanse til å ivareta styrevervet.

c) Kommunerevisjonens vurdering

Basert på mottatt redegjørelse og tilsendt dokumentasjon hadde byråden for miljø og samferdsel fulgt opp meldte tiltak og dermed også den politiske føringen.

3.3.2 Byråden for næring og eierskap

a) Meldte tiltak

Byråden oppga at kjønnsbalansen allerede var rettet opp og at Kommunerevisjonens vurdering vedrørende egenevaluering i styret ville tas hensyn til gjennom årlig samtale med styreleder der dette punktet var innarbeidet i agendaen for samtalen.

b) Status for eiers oppfølging av meldte tiltak og politiske føringer

Registreringer i Brønnøysundregisteret viser at kjønnsbalansen i selskapets styre ble rettet opp.

Selskapets styre gjennomførte egenevaluering i januar hvert år. Byrådsavdelingen har i 2020, 2021 og 2022 hatt samtaler med styreleder hvor blant annet styrets egenevaluering har vært tema.

c) Kommunerevisjonens vurdering

Byråd for næring og eierskap har gjennomført meldte tiltak og dermed fulgt opp politiske føringer.

4. Oppfølging av rapport 5/2021 Eierskapskontroll Oslo konserthus AS

I det følgende gjør vi nærmere rede for meldte tiltak og politisk behandling etter eierskapskontrollen i 2021, status da oppfølgingsundersøkelsen ble gjennomført og Kommunerevisjonens vurderinger.

4.1 Eierskapskontrollen

Kommunerevisjonen undersøkte i 2021 om kommunens eierinteresser i Oslo Konserthus AS ble utøvd i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring. Vi undersøkte også hvordan eier hadde fulgt opp selskapets økonomiske utvikling etter koronautbruddet.

Eierskapskontrollen viste at eierskapsutøvelsen i all hovedsak ble gjennomført i samsvar med krav og føringer. Samtidig var eierskapsutøvelsen på enkelte punkter ikke i tråd med kommunens prinsipper for god eierstyring. Eier hadde ikke klargjort forventninger til selskapet i form av mål og resultatmål og hadde ikke sikret seg rapportering i årsberetningen om selskapets arbeid for å hindre misligheter og korrupsjon slik kommunens prinsipper for god eierstyring tilsier. Status på disse punktene var uendret siden eierskapskontrollen i 2015. Eier hadde heller ikke sikret seg økonomiske kvartalsrapporter. Undersøkelsen tydet på at eier hadde fulgt opp selskapets økonomiske utvikling etter koronautbruddet.

Byråden for næring og eierskaps meldte relevante tiltak. Vi gjør rede for disse tiltakene nedenfor.

4.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen

Kontrollutvalget behandlet saken 27. april 2021 (sak 30). Kultur og utdanningsutvalget behandlet saken 13. oktober 2021 (sak 68) og gjorde kontrollutvalgets vedtak til sitt eget:

Kultur- og utdanningsutvalget merker seg at Kommunerevisjonens rapport 5/2021 Eierskapskontroll av Oslo Konserthus AS viser at eierskapsutøvelsen i all hovedsak ble gjennomført i samsvar med krav og føringer. Kontrollutvalget ser samtidig at eierskapsutøvelsen på enkelte punkter ikke var i tråd med kommunens egne prinsipper for god eierstyring. Eier hadde ikke klargjort forventninger til selskapet i form av mål og resultatmål og ikke sikret seg rapportering i årsberetningen om selskapets arbeid for å hindre misligheter og korrupsjon slik som kommunens prinsipper for god eierstyring tilsier. Status på disse to punktene var uendret siden eierskapskontrollen i 2015.

Kultur- og utdanningsutvalget merker seg at byråden for næring og eierskap viser til relevante tiltak.

Kultur- og utdanningsutvalget tar for øvrig rapport 5/2021 til orientering.

Kultur- og utdanningsutvalget seg at det var varslet relevante tiltak. Kommunerevisjonen har lagt til grunn at dette innebærer en forventning om at tiltak gjennomføres.

4.3 Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse

Kommunerevisjonen har undersøkt om byråden for næring og eierskap har iverksatt meldte tiltak og fulgt opp føringer fra behandlingen av rapporten i bystyres organer.

4.3.1 Meldte tiltak

Byråden ville i det pågående arbeidet med en eierskapsmelding gjennomgå kommunens eierskapsprinsipper med tanke på en revidering av krav til mål og resultatmål for selskaper. Byråden ville også følge opp at selskapet i årsrapportene rapporterte om arbeidet for å hindre misligheter og korrupsjon.

4.3.2 Status for eiers oppfølging av meldte tiltak og politiske føringer

Når det gjelder byråd for næring og eierskaps arbeid med eierskapsmeldingen vises det til byrådets tilbakemelding i kapittel 2.3.2 b).

Byråden oppga at byrådsavdelingen hadde kontrollert at selskapet i årsberetningene for 2020 og 2021 rapporterte om arbeidet for å hindre misligheter og korrupsjon. I årsberetningene (datert hhv. 21. april 2021 og 20. april 2022) står det om dette at «Selskapet arbeider aktivt for å hindre misligheter og korrupsjon og selskapets drift er i samsvar med kommunens mål og interesser». Tilsvarende informasjon sto ikke i årsberetningene undersøkt som en del av eierskapskontrollen i 2021. Det er ikke utdypet i beretningene hva arbeidet består i.

4.3.3 Kommunerevisjonens vurdering

Byråden for næring og eierskap har fulgt opp meldte tiltak og dermed politiske føringer. Informasjonen i årsberetningen om arbeidet for å hindre mislighet og korrupsjon fremsto som knapp, men Kommunerevisjonen legger til grunn at byråden også har andre kilder til informasjon om dette arbeidet. Vi viser for øvrig til våre vurderinger i 2.3.2.c).

5. Oppfølging av rapport 12/2021 Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper

I det følgende gjør vi nærmere rede for meldte tiltak og politisk behandling etter eierskapskontrollen i 2021, status da oppfølgingsundersøkelsen ble gjennomført og Kommunerevisjonens vurderinger.

VEAS var på det tidspunkt eierskapskontrollen ble gjennomført et interkommunalt samarbeid etter den tidligere kommunelovens § 27, og eid av kommunene Oslo (70,5 prosent), Bærum (21,5 prosent) og Asker (8 prosent). Selskapet hadde to heleide, aktive datterselskaper: VEAS Marked AS (tidligere VEAS Gass AS) og VEAS Næringspark AS. Byråden for miljø og samferdsel var delegert fullmakt til å utøve eierskapet for kommunens andel av selskapet.

5.1 Eierskapskontrollen

Kommunerevisjonen undersøkte i 2021 om eierskapsutøvelsen i VEAS var i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring i perioden 2018–2020. I tillegg undersøkte Kommunerevisjonen om meldte tiltak etter rapport 9/2015 Eierskapskontroll i VEAS var iverksatt.

Eierskapskontrollen viste at eierskapsutøvelsen på flere områder var i samsvar med krav og føringer, blant annet når det gjaldt mål for selskapet, kjønnsbalanse blant råds- og styremedlemmer, og ivaretagelse av bystyrets føring om å arbeide for å omdanne VEAS til et aksjeselskap. Samtidig viste undersøkelsen at eierskapsutøvelsen på andre områder ikke var i tråd med krav og føringer. Eier hadde blant annet ikke fulgt opp at selskapet ivaretok sitt samfunnsansvar. Eier innhentet i liten grad informasjon om selskapets virksomhet, og fremmet ikke årsberetning eller årsregnskap til bystyret. Videre hadde eier i liten grad gitt informasjon til bystyret om investeringer i VEAS, og Kommunerevisjonen stiller spørsmål ved om bystyrets vedtak om VEAS Gass AS (nå VEAS Marked AS) var fulgt opp.

Vedrørende eiers oppfølging etter rapport 9/2015 *Eierskapskontroll i VEAS*, var flere av de meldte tiltakene iverksatt, andre var ikke iverksatt. Oslos eierstyringsprinsipper var ikke lagt til grunn i styringen av VEAS. Eier syntes ikke å ha informert nye råds- og styremedlemmer om mål for vann- og avløpstjenester til innbyggerne, eller om kommunens prinsipper for eierstyring. Det var heller ikke gitt bedre informasjon om VEAS til bystyret.

Byråden for miljø og samferdsel meldte relevante tiltak. Vi gjør rede for disse nedenfor.

5.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen

Kontrollutvalget behandlet eierskapskontrollen 28. september 2021 (sak 63). Samferdsels- og miljøutvalget behandlet saken 17. november 2021 (sak 102) og gjorde kontrollutvalgets vedtak til sitt eget:

Samferdsels- og miljøutvalget merker seg at Kommunerevisjonens rapport 12/2021 Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper viser at eierskapsutøvelsen på flere områder var i samsvar med krav og føringer, blant annet når det gjaldt mål for selskapet, kjønnsbalanse blant råds- og styremedlemmer, og ivaretagelse av bystyrets føring om å arbeide for å omdanne VEAS til et aksjeselskap.

Samtidig viste undersøkelsen at eierskapsutøvelsen på andre områder ikke var i tråd med krav og føringer. Vedtektene hadde enkelte mangler, og var dessuten uklar på ett punkt. Eier hadde ikke fulgt opp at selskapet ivaretok sitt samfunnsansvar. Eier innhentet i liten grad informasjon om selskapets virksomhet, og fremmet ikke årsberetning eller årsregnskap til bystyret.

Videre hadde eier i liten grad gitt informasjon til bystyret om investeringer i VEAS, og Samferdsels- og miljøutvalget stiller spørsmål ved om bystyrets vedtak om VEAS Gass AS (nå VEAS Marked AS) var fulgt opp. Samferdsels- og miljøutvalget merker seg at informasjonen som eier ikke innhentet om selskapet og datterselskapene, førte til at bystyret mottok begrenset informasjon, og mener dette burde vært fulgt bedre opp. Samferdsels- og miljøutvalget merker seg at byråden for miljø og samferdsel viser til relevante tiltak.

Samferdsels- og miljøutvalget tar for øvrig rapport 12/2021 til orientering.

Når det gjelder føringer etter behandling i bystyrets organer, har Kommunerevisjonen lagt til grunn at samferdsels- og miljøutvalget forventet at eier formidler informasjon til bystyret om selskapet. Samferdsels- og miljøutvalget merket seg at det var varslet relevante tiltak. Kommunerevisjonen har lagt til grunn at dette innebærer en forventning om at tiltak gjennomføres.

5.3 Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse

5.3.1 Meldte tiltak

Byråden viste til at VEAS var organisert etter § 27 i gammel kommunelov. Selskapets øverste organ var rådet, noe som ga et annerledes og til dels begrenset handlingsrom for styring, sammenlignet med hva tilfellet ville vært i et aksjeselskap. Byråden viste til at bystyret 8. september 2021 (sak 22) besluttet å omgjøre selskapet til et aksjeselskap og at omdanningen vil legge til rette for en tettere oppfølging av selskapet og dermed bedre ivaretagelse av de fleste forhold tatt opp i Kommunerevisjonens rapport. Byråden var videre enig i at informasjonen til bystyret om selskapets virksomhet kunne vært bedre. Selskapets årsberetning og årsregnskap ville derfor fra og med neste år (2022) bli lagt frem for bystyret.

5.3.2 Status for eiers oppfølging av meldte tiltak og politiske føringer

Opprettelse av VEAS som aksjeselskap

Veas ble omdannet til aksjeselskapet Veas AS med virkning fra 01.01.2022. Ved omdanningen ble det vedtatt nye vedtekter basert på aksjelovens bestemmelser. Tidligere mangler og uklarheter i vedtektene er derfor ikke relevante.

Selskapet har tre datterselskap Veas Selvkost AS, Veas Næringspark AS og Veas Marked AS. Den lovpålagte rensevirksomheten (selvkost) ble ved opprettelsen av Veas AS lagt til Veas Selvkost AS.

Eiers oppfølging av selskapets samfunnsansvar

Byråden viste til at det i selskapets vedtekter og i aksjonæravtalen mellom de tre eierkommunene var tatt inn bestemmelser om samfunnsansvar.

I vedtektenes §3 framkom det at:

Veas AS skal eie og forvalte datterselskapene i konsernet, som blant annet renser vann og selger produkter og tjenester til beste for miljøet, samfunnet og en bærekraftig sirkulær økonomi. Veas AS skal minimere forurensende utslipp, skape verdier og være en god samfunnsaktør.

Byråden viste til at det også i Veas Selvkost AS' vedtekter § 3 andre ledd var tatt inn bestemmelser om samfunnsansvar:

(...) Selskapet skal legge til rette for salg av produkter og tjenester, og skal drive sin virksomhet på en så miljømessig, samfunnsmessig og økonomisk god måte som mulig. (...)

Byråden viste også til at en felles eierstrategi var under utarbeidelse og at Bærum kommune hadde sekretariatet for dette arbeidet. Byrådsavdelingen deltok ifølge byråden aktivt i utarbeidelsen av eierstrategien, blant annet for å sikre at Oslos forventninger til selskapets ivaretagelse av samfunnsansvar ble tilstrekkelig ivare tatt. Byrådsavdelingen ville videre følge opp eventuelle avvik som gjaldt selskapets samfunnsansvar og som måtte fremgå i selskapets årsberetning for 2022 når den kom.

Fremleggelse av informasjon om selskapet til bystyret

Årsberetning og årsregnskap 2021 for Vestfjorden avløpsselskap ble lagt frem for bystyret som behandlet saken 7. september 2022 (sak 241). Bystyret tok disse til orientering.

Byråden viste videre til at ansvars- og rollefordelingen mellom eierne, styret og administrasjonen i Veas AS var omfattende regulert i aksjeloven, selskapets vedtekter, aksjonæravtalen, og i kommende eierstrategi.

Byråden viste også til at byrådet, ved byråden for miljø og samferdsel, forvaltet kommunens eierinteresser i selskapet iht. fullmakt fra bystyret. Byråden deltok på generalforsamlingen og stemte i forhold til kommunens eierandel. Budsjett og økonomiplan for Veas Selvkost AS vedtas på generalforsamlingen, jf. selskapets vedtekter og aksjonæravtale som begge er bystyrebehandlet, jf. byrådssak 149/21 *Omdanning av Vestfjorden avløpsselskap til aksjeselskap* og tilhørende bystyresak 220/21.

Byråden oppga også at årsberetning og årsregnskap for konsernet ville bli lagt frem for bystyret rutinemessig hvert år. Tilsvarende ville hovedtrekk i Veas' budsjett for kommende år inngå i byrådets budsjettforslag (Sak 1). Beslutninger ut over dette som krever bystyrevedtak ville bli lagt frem for bystyret.

5.3.3 Kommunerevisjonens vurdering

Byråd for miljø og samferdsel hadde fulgt opp meldte tiltak og dermed politiske føringer.

6. Oppfølging av rapport 17/2019 Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS

Rapport 17/2019 Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS ble fulgt opp i rapport 8/2022 Eierskapskontroll Oppfølgingen av Oslomodellen og samfunnsansvar.

I det følgende gjør vi nærmere rede for meldte tiltak og politisk behandling etter eierskapskontrollen, status da oppfølgingsundersøkelsen ble gjennomført og Kommunerevisjonens vurderinger, slik det er framstilt i rapport 8/2022.

6.1 Eierskapskontrollen

Kommunerevisjonens eierskapskontroll i 2019 viste at mye av informasjonen byråden for miljø og samferdsel mottok om selskapets ivaretagelse av samfunnsansvar framsto som relativt overordnet, men det ble også orientert konkret om enkelt saker og hendelser som hadde oppstått.

Det var få spor av at byråden hadde fulgt opp styret, eksempelvis ved å etterlyse redegjørelse for selskapets arbeid med å sikre effektiv ressursbruk ved anskaffelser. Når det gjaldt morselskapets eierstyring, var samfunnsansvarsområdene en del av kommunikasjonen med datterselskapene gjennom den årlige rapporteringen fra selskapet. Utover dette hadde ikke Kommunerevisjonen sett dokumentasjon som viste at det i den formelle eierdialogen var fulgt opp at datterselskapenes styre hadde oppmerksomhet på ivaretagelse av samfunnsansvar.

Vedrørende oppfølging av risiko knyttet til ivaretagelse av samfunnsansvar var byrådets oppfølging i hovedsak knyttet til konkrete hendelser eller saker som hadde oppstått i datterselskapene. Kommunerevisjonen vurderte at en mer systematisk oppfølging fra eiers side kunne bidra til et mer helhetlig bilde av vesentlige risikoområder innenfor samfunnsansvarsområdene og redusere faren for mangel på vesentlig informasjon.

Risikobildet og risikohåndteringen styret i morselskapet som eier fikk presentert, var knyttet til samlet risiko i konsernet, og ikke til risiko knyttet til det enkelte datterselskapet. Datterselskapene oppga at eier ble gjort kjent med risikovurderinger gjennom datterselskapenes styremøter. Omfattende bruk av datterselskapenes styremøter for informasjon til konsernet, kunne ifølge rapport 17/2019 medføre risiko for at styret i morselskapet som eier ikke mottok nødvendig og tilstrekkelig informasjon.

Byråden for miljø og samferdsel meldte ikke tiltak etter eierskapskontrollen.

6.2 Politisk behandling av eierskapskontrollen

Rapporten ble ifølge rapport 8/2022 behandlet av kontrollutvalget 4. februar 2020 (sak 5) og i samferdsels- og miljøutvalget 29. april 2020 (sak 26). Kontrollutvalget merket seg i sitt vedtak at det var enkelte svakheter og forbedringsområder, blant annet knyttet til rapportering og oppfølging av risiko. Samferdsels- og miljøutvalget tok rapporten til orientering.

6.3 Kommunerevisjonens oppfølging

Kommunerevisjonen spurte i oppfølgingsundersøkelsen i 2022 om byråden for miljø og samferdsel hadde iverksatt tiltak etter rapport 17/2019.

Byråden oppga at samfunnsansvar var fast punkt på selskapets årlige generalforsamlinger. Internkontroll, herunder informasjonssikkerhet og samfunnsansvar, var også punkter på tertialmøtene mellom eier og selskapet. For å tydeliggjøre at det ble ført referat fra disse møtene, hadde byrådsavdelingen ifølge byråden innført en bestemmelse om at skriftlige presentasjoner i møtene var å anse som både agenda og referat fra møtene. Dette framgikk også av presentasjonenes forsider. I etterkant av disse møtene gjennomgikk eier den skriftlige presentasjonen/referatet og påså at eventuelle føringer var tydeliggjort, og at svar på eventuelle spørsmål var nedfelt. For å sikre enda bredere dialog med selskapets øverste organ deltok nå også selskapets styreleder på tertialmøter ifølge byråden.

6.4 Kommunerevisjonens vurdering

Byråden for miljø og samferdsel hadde innført relevante tiltak etter rapport 17/2019.

7. Kommunerevisjonens samlede konklusjon

Kommunerevisjonen har gjennomført en samlet oppfølgingsundersøkelse av fem eierskapskontroller. Dette gjelder rapport 17/2019 Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS, rapport 10/2020 Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper, rapport 14/2020 Eierskapskontroll av styrevalgprosesser, Rapport 5/2021 Eierskapskontroll Oslo konserthus AS og rapport 12/2021 Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper.

Rapport 17/2019 *Eierskapskontroll Samfunnsansvar i konsern – Sporveien AS* ble fulgt opp i rapport 8/2022 *Eierskapskontroll Oppfølgingen av Oslomodellen og samfunnsansvar*. Oppfølgingen viste at byråden for miljø og samferdsel hadde innført relevante tiltak.

Oppfølgingen etter rapport 10/2020 *Eierskapskontroll - eiendommer organisert som aksjeselskaper* viste at byråden for byutvikling delvis hadde fulgt opp meldte tiltak og politiske føringer. Byråden hadde mottatt styrets egenevaluering i 2021 og 2023, men ikke i 2022. Basert på byrådets redegjørelse ble selskapene muntlig anmodet om å oversende henholdsvis kvartals- og halvårsrapporter. Det er med noen unntak ikke gjort. Byråden har ikke fulgt opp dette før i mars 2023.

Oppfølgingen etter rapport 10/2020 viste også at byråden for næring og eierskap delvis hadde fulgt opp meldte tiltak og politiske føringer. Byråden hadde ikke oversendt oppdaterte eierskapsprinsipper til bystyret i 2022. Kommunerevisjonen merker seg at disse ifølge byråden skal legges frem for bystyret i første halvår 2023. Bystyret vil da kunne ta stilling til byrådets forslag til prinsipper for eierstyring, deriblant om hvilke mål som skal gjelde for ulike typer selskaper.

Basert på mottatt redegjørelse og tilsendt dokumentasjon viste oppfølgingen etter rapport 14/2020 *Eierskapskontroll av styrevalgprosesser* at byråden for miljø og samferdsel og byråden for næring og eierskap hadde fulgt opp meldte tiltak. Byrådene hadde med det fulgt opp politiske føringer.

Oppfølgingen etter rapport 5/2021 *Eierskapskontroll Oslo konserthus AS* viste at byråden for næring og eierskap hadde fulgt opp meldte tiltak og dermed politiske føringer. Informasjonen i årsberetningen om arbeidet for å hindre mislighet og korrupsjon fremsto som knapp, men Kommunerevisjonen legger til grunn at byråden også har andre kilder til informasjon om dette arbeidet. Når det gjelder byrådets arbeid med eierskapsmeldingen vises det til Kommunerevisjonens vurdering av oppfølgingen av rapport 10/2020.

Oppfølgingsundersøkelsen viste at byråden for miljø og samferdsel hadde fulgt opp meldte tiltak og dermed politiske føringer etter rapport 12/2021 *Eierskapskontroll av VEAS og datterselskaper*.

Oslo

Oslo Kommune
Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 Oslo

Tel. +21 80 21 80

Rapport 10/2023

**Du finner mer informasjon om
Kommunerevisjonen og våre rapporter på:**
www.krv.oslo.kommune.no